СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 146. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 29-го липня 1943. — No. 146. Jersey City, N. J., Thursday, July 29, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РЕПУБЛИКАНЦІ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО КОНСТРУКТИВНОЇ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ

ВАШИНГТОН. — Герисон Н. Спенглер, предсідник Крайового Републиканського Комітету, відбув нараду з представниками недавної Републиканської конференції в Ню Йорку, яка мала на цілі підготовити програму закордонної політики для Републиканської Партії. Спенглер погодився в основних точках з представниками конференції, хоч на початку розмови попав з ними в спірку. Всі вони прийшли до висновку, що тепер не час на непорозуміння в самій партії, а час на гарячкову творчу працю. Щоб скласти точки для уложення програми в закордонній політиці, буде скликана нарада Дорадчої Післявоєнної Ради Републиканської Партії на острові Мекінак, Міш. на 6. й 7. вересня.

НОВИЙ ГОЛОВА ПОВІТРЯНОГО ВОЄННОГО ШТАБУ.

ВАШИНГТОН. — Ґенерал-майор Барні МкҐілс іменований начальником повітряного штабу на місце дотеперішнього голови ґен.-майора Джорджа Стратмейера. Стратмейер дістав нове становище „незвичайно важне". МкҐілс був досі заступником начальника повітряного штабу.

БРИДЖЕС НЕГОДУЄ НА ВЖИВАННЯ АРМІЇ ДО ВАНТАЖЕННЯ КОРАБЛІВ.

САН ФРАНСИСКО. — Гари Бриджес, предсідник юнії докових робітників на Західнім Побережжю жалувався перед слідчою комісією конґресу, що управа армії та фльоти уживає вояків та моряків із збройної сили Америки до вантаження кораблів на побережжю Тихого океану, хоч цивільні робітники нераз стоять коло кораблів без заняття. Він також закидав, що ладування кораблів вояками було нефахове і було причиною великих шкід. Нераз воєнні тенки ставили на літаки, а потім все те поломилося, твердив Бриджес.

ОПОВІДАЄ, ЯК МУСОЛІНІЄВИ ПОМАГАЛА УКРАЇНСЬКА ЖІНКА.

НЮ ЙОРК. — Мрс. Анджеліка Балабанов, що живе тепер в Ню Йорку, а колись була його секретаркою й помічницею при видаванню соціялістичного щоденника „Аванті", розповіла репортерам про свої відносини у минулому з Мусолінієм. Вона характеризувала Мусолінія як себелюбну людину, що бажала влади. Коли він перебував у Швайцарії, ходив брудний, необголений, без цента в кишені. Тоді йому помагала його близька приятелька, дочка багатого українського дідича, що належала до ґрупи соціялістів у Льозані.

НАШІ КОРАБЛІ ДІСТАНУТЬ ЗАЛОГУ ВІД СОЮЗНИХ НАЦІЙ.

ВАШИНГТОН. — Кожна Обєднана Держава, що має готову корабельну залогу, а не має корабля, може дістати від Злучених Держав корабель системи „Ліберті" і взяти його для свого вжитку, а під умовою, що корабель буде вважатися американською власностю. Таке оповістив контр-адмірал Едморі Ленд, що завідує адміністрацією торговельного мореплавства.

Америка відступить стільки кораблів, кілько союзна держава буде могла обслужити, але не більше ніж 200. Досі скористала з цього Норвегія і перенята під свою владу 8 кораблів, Греція зголосилася за двома, Голяндія за трьома, а Британія дістала досі 5, а кожного наступного місяця дістане по 15 американських кораблів упродовж біжучого року.

Безпосередно після нападу на Перл Гарбор Америка й Велика Британія заключили умову, що Британія буде будувати воєнні кораблі, а Америка підготовляє торговельну фльоту.

ЗБРОЙНІ СИЛИ ДІСТАНУТЬ 15% ВСЬОГО ПИВА.

ВАШИНГТОН. — Адміністрація Харчів зажадала від броварників, щоб вони віддали на потреби збройних сил Америки 15% усеї продукції пива, а також збіжжа та овочів в недистильованій формі. Цих 15% зажадав уряд на цій підставі, що збройні сили зуживають такий відсоток пива досі. Виріб пива буде зменшений від тепер на 10 відсотків у порівнанню з попереднім роком.

ЦІНА МАСЛА ЗНАЧНО ПІДСКОЧИЛА.

НЮ ЙОРК. — На підставі розпорядку Бюра Адміністрації Цін підскочить ціна масла з 8 червоних „пойнтів" на 10 на одім фунті з днем 1 серпня б. р. Одначе, коли прийдеться купувати масло на чверть фунта, то підвишка в пайках буде 4 точки. Це сталося тому, що точок не можна поділити у книжечках, отже при купуванню чверть фунта треба дати цілий пайок.

Догана президента для Бюра Воєнних Інформацій

ВАШИНГТОН. — В острих словах зганив президент Рузвелт на пресовій конференції поведінку Бюра Воєнної Інформації в італійській справі. Це бюро вислало радіову статтю заграницю, пятнуючи зміну в Італії як фашистівську небилицю. В радіовій статті було сказано, що італійський король є „фашистівським королем" або „тупоумним королем", а маршал Бадоліо є „високий фашистівський достойник". Президент сказав, що цеї промови не одобрював ніхто з департаменту стейту, ані навіть директор радіо розсильні, що стоїть у близкім контакті з президентом. Рузвелт того погляду, що підчинені бюра в правильно зорганізованій державі не можуть на власну руку робити прилюдних енунціяцій. Головно тепер треба бути обережним, коли італійська справа є дуже делікатна і всяка необережність може мати необчислені наслідки.

ТРОПІКАЛЬНА БУРЯ В ТЕКСАСІ

ГЮСТОН (Тексас). — Тропікальний гураґан на побережжу Мексиканського заливу важко діткнув Тексас. В місті Ґалвестон буря поперевертала малі ніґерські доми, понищила телеграфічні получення, знищила вуличну комунікацію. Вода залляла прибережні вулиці до висоти двох стіп. Шкоду обчисляють на міліон долярів, одначе нема жертв у людях.

АВІЯЦІЙНА ТРАНСПОРТАЦІЯ ПРЕДМЕТОМ СПОРУ МІЖ ЗАЛІЗНИЦЯМИ Й СТЕЙТАМИ

ВАШИНГТОН. — Воздушна транспортація розвинулася вже до таких розмірів, що вринув спір про право перелету понад стейти. Залізничі підприємства підлягають законам кожного стейту, через який переходять, а повітряні дороги були досі вільні від таких обмежень. Одначе стейти підносять свої претенсії і цей спір прийде під наради конґресу, скоро він збереться в осені. Також будуть розбирати питання, чи корисним є, щоб залізничі підприємства монополізували повітряну транспортацію, як це сталося подекуди з омнібусовими підприємствами.

Чорчил дає Італії до вибору: здатися або згинути

ЛОНДОН. — Британський премієр Чорчил виголосив у британському парляменті промову про воєнну ситуацію, і присвятив головну її частину Італії. Він заявив, що Італія має тепер до вибору: або здатися безумовно Обєднаним Державам, або рішитися на повне знищення в безпощадній війні. Як Італія не здасться, говорив Чорчил, вона буде поранена, спалена на чорний вуголь. Він запевняв Італію, що Обєднані Держави готові до удару, якщо Італія не поспішиться зо здачою.

Одначе рівночасно з тим Чорчил остерігав Аліянтів перед завеликим оптимізмом сприводу італійської перемоги. Навіть якби Італія завтра здалася, то це, говорив Чорчил, знищило би тільки одну десяту сили Осі в Европі.

Промову Чорчила витав парлямент оваційно.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ПІДДЕРЖУЄ ПРОМОВУ ЧОРЧИЛА

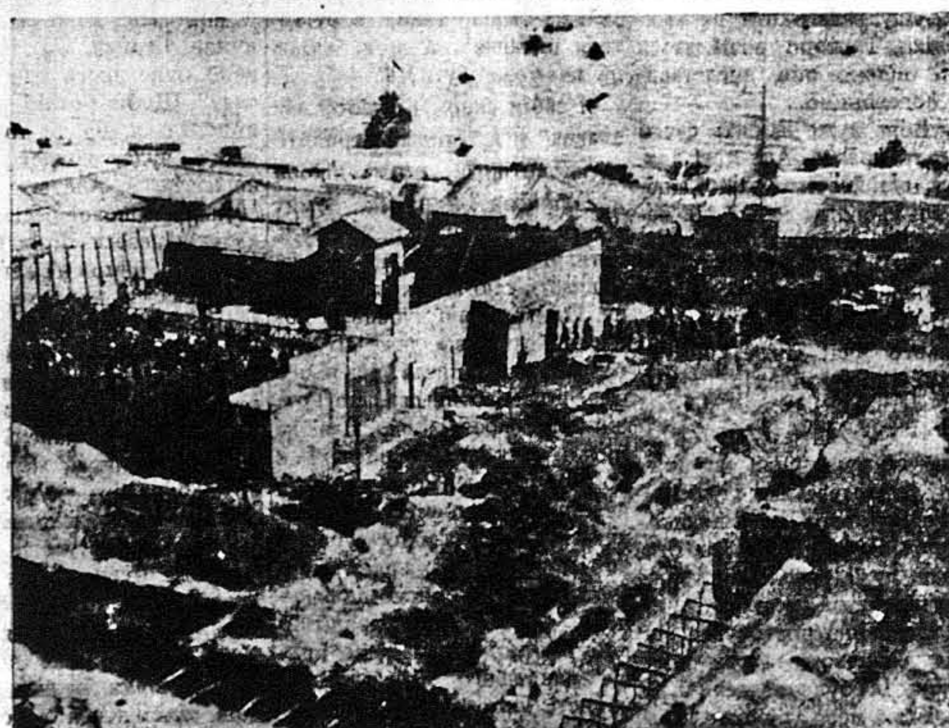
ВАШИНГТОН. — Запитаний на своїй пресовій конференції за промову Чорчила, президент Рузвелт заявив, що він зовсім погоджується з домаганням безумовної здачі Італії, котре виголосив Чорчил.

Коли кореспонденти питалися президента ближче про значіння безумовної здачі, президент відмовив ближчого пояснення, кажучи, що ближче означення цеї здачі це чисто військова справа, одначе він висказав сумнів, чи здача Італії можлива на інших умовинах.

Секретар війни Накс заявив ґазетярам, що він сподівається в скорому часі мирової пропозиції з боку Італії. Мир з Італією мав би для Аліянтів велике значіння, бо дав би їм морські й повітряні бази в Італії для вжитку до нападу на Німеччину.

РОСІЙСЬКА ПРЕСА ДОМАГАЄТЬСЯ ПОВНОЇ ПЕРЕМОГИ НАД ІТАЛІЄЮ

МОСКВА. — Вся советська преса висказується по лінії заяви Чорчила, що на Італію треба вести військовий натиск так довго, поки вона не здасться Обєднаним Державам безумовно. Совтська преса вважає упадок Мусолінія тільки першим кроком до повалення фашизму.

ДЛЯ ДЕКОГО ВІЙНА ВЖЕ СКІНЧИЛАСЯ. — Світлина представляє відділи італійських бранців, що піддалися з радістю американським військам на Сицилії. Їх задержано якийсь час у таборі, з котрого їх тепер переводять на морське побережжя, де їх посадять на видний угорі світлини корабель і повезуть до постійного табору в якомусь краю Обєднаних Держав, де вони будуть перебувати до кінця війни. Для них війна вже скінчилася, і вони з того раді.

ЧУТКИ ПРО МИРОВІ ЗАХОДИ ІТАЛІЇ

БЕРН. — З кількох жерел приходять сюди вісти про мирові заходи нового італійського уряду.

За одною з тих вісток, дипломатичні представники Злучених Держав і Британії при Ватикані вже навязали контакт з представниками італійського уряду та італійські представники, військові й цивільні, вже обговорюють умовини здачі Італії Обєднаним Державам. Ватикан, кажуть ці вісти, не бере в переговорах офіціяльної участи.

Рівночасно приходять сюди вісти, що ґенерал Бадоліо, новий італійський премієр, робить заходи, аби проголосити місто Рим відкритим містом. Це мало би бути викликане заявою премієра Чорчила.

За іншими чутками новий італійський міністер заграничних справ, Рафаеле Ґваріля, відбув довші конференції з турецьким міністром заграничних справ Менеменцоґлю, з котрим він добре знайомий, та що ці переговори мають далеко йдучі наслідки для мирових переговорів. З Істанбулю приходить деяке потвердження цеї чутки.

З Мадриду приходить чутка, що за посередництво між Італією й Обєднаними Державами взявся Ватикан та що в переговорах бере участь Тилтмен, урядовець американської амбасади в Ватикані.

ВИЯСНЯЮТЬ УПАДОК МУСОЛІНІЯ.

МАДРИД. — За заподанням подорожних, що приїхали останніми днями з Італії уряд Мусолінія упав через те, що його міністерський кабінет не хотів погодитися на воєнні пляни, які Мусоліні предложив йому на основі своєї конференції з Гітлером.

За цим пляном Італія мала би відступити Обєднаним Державам південну й центральну Італію як неможливі до оборони, а зате укріпити північну Італію й боронити її на лінії ріки По.

У противенстві до цього пляну ґенерал Бадоліо стоїть на становищі, що Італія мусить бути боронена ціла.

МІСЦЕ ПОБУТУ МУСОЛІНІЯ ЩЕ ДАЛІ ТАЙНОЮ.

„Найкращі европейські фабрики чуток" працюють над розвязкою тайни: де Мусоліні? Ще ніколи в одній справі не курсувало стільки різних чуток від часу прилету Геса до Британії.

До Стокгольму прийшла вістка, що Мусоліні пробував утекти до Швайцарії. До Берна прийшла вістка, що він у Мадриді. З Мадриду доносять, що він сидить під домашнім арештом у віллі під Римом. А Рим, котрий майже певно знає відповідь на це питання, мовчить.

РОБІТНИКИ ВБИВАЮТЬ ФАШИСТІВ.

БЕРН. — На першу пробу влади виставили новий італійський уряд Бадолія робітничі заворушення, що вибухли в містах північної Італії та були звернені проти визначних фашистів.

У Міляно громада демонстрантів, ведених людьми, що були запроторені фашистівським урядом до вязниці за політичні погляди, вбила чотирох визначних фашистів й ранила важко кільканацять інших. У шпиталях находяться теж кількадесять демонстрантів, покалічених фашистами при обороні домів. У суботу в Міляні вбито 18 фашистівських провідників.

У Туріно фашисти забарикадувалися в своїм домі й боронилися машиновими крісами й ґранатами й здалися по 4 годинах облоги. Вбито тут 82 фашистів. Подібне діялося над озером Комо.

ПО ВСІЙ ІТАЛІЇ НАРОД РАДУЄТЬСЯ УПАДКОМ ФАШИЗМУ.

БЕРН. — Італійський нарід нарізні способи обявляє свою велику радість сприводу упадку фашистівського режиму. Не дивлячися на заборону зборів, у багатьох містах відбуваються вуличні демонстрації за звільнення політичних вязнів. У деяких випадках демонстранти пробували звільняти таких вязнів без дозволу влади.

Італійська преса вся повна осудів фашизму. З голосних колись горлачів фашизму ніхто не важиться виступити в його обороні в цю критичну для нього хвилю.

ВІДБИВАЮТЬ ПРОТИ-ОФЕНЗИВУ ОСІ НА СИЦИЛІЇ

АЛЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Американські й канадійські війська, воюючи плече об плече, відбили в центральному відтинку сицилійського фронту протиатаку німецьких військ. На цілій лінії слідно скріплення відпору.

АМЕРИКАНСЬКІ ПАЙКУВАННЯ ХАРЧІВ ПОКІНЧИЛО ЗАВОРУШЕННЯ В ПАЛЕРМО.

ПАЛЕРМО (Сицилія). — На вулицях столиці Сицилії прийшло до поважних харчових заворушень, які покінчилися нагло, як тільки американські війська відкрили німецькі харчові військові магазини й стали розділювати між населення харчові пайки. Говорили демонстранти, що вони не їли цілими днями та що всю їх поживу забрали німці.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

По-фашистівська Італія й Аліянти

Три питання встають в умах людей по Обєднаних Державах з упадком Мусолінія: Перше, який вплив буде мати упадок Мусолінія на Італію? Друге, який вплив буде мати цей упадок на держави Осі? Третє, який вплив буде він мати на Обєднані Держави й на їх справу, головно на вислід війни? З тих трьох питань останнє ставить і перед Злученими Державами питання, як поставиться уряд до італійських подій.

Американський департамент стейту, котрий рішає про заграничну політику уряду, дав уже устами секретаря стейту Кордела Гола недвозначні натяки на це становище. Заяви такої добивалося американське громадянство в своїй непевности, чи не призна́сть уряд встановлення нового режіму в Італії виповненням тих умовин, які поставили Обєднані Держави передумову до замирення. Авторитетивні заяви департаменту стейту не лишають вже нині ніякого сумніву в цій справі.

Американський уряд, а з ним певно й інші уряди Обєднаних Держав, не признають нового італійського уряду за речника вільного італійського уряду. Цей уряд не вийшов зо свобідної волі італійського народу. Він вийшов тільки з невеличкої меншини. Він усе ще по характері диктаторський. З таким урядом американський уряд не має ніяких звязків. Супроти нього американський уряд не має іншого відношення, як воювати з ним, поки він не підійме рук у гору й не скаже: „здаюся безумовно!"

Дальшу відповідь на це питання дав у британському парляменті британський премієр Чорчил. Він заявив Італії недвозначно, що Обєднані Держави далі стоять супроти неї на становищи безумовної здачі. Він запевняв Італію, що Обєднані держави готові вимусити на Італії безумовну здачу, якщо вона на неї не згодиться тепер добровільно, бо вони готові піти на неї негайно страшною війною, в котрій вони будуть її смалити, керешувати, палити. Обєднані Держави готові положити Італію на вогонь і підкладати під нею дров так довго, поки вона не всмажиться в власному сосі.

І не говорив цього Чорчил тільки в імені Великої Британії, бо запитаний про цю промову ґазетярами президент Рузвелт заявив, що він читав промову і вповні на неї погоджується.

Отже умови Аліянтів супроти Італії такі самі, як були колись проголошені головними речниками Обєднаних Держав, президентом Рузвелтом і премієром Чорчилом. Тільки згоджуючися на безумовну здачу, може Італія добитися мира в цій війні, на яку вона пішла, аби вдарити Францію в спину.

Ці заяви прочищують непевну ситуацію й виводять аліянтську політику в італійській справі на чисту воду.

ПРИЗНАННЯ ГОСТЯ

У Лондоні помер оноді один з тих цікавих характерів, яких так повно в британськім народі. Називали його загально соціялістичним лордом, як також батьком Британської Партії Праці, та був він теж визначним письменником і довголітнім, — по Лойді Джорджі найстаршим, — послом британського парляменту. З роду називався він Джосайа Веджвуд, а в 1941. році він став перший Барон Веджвуд оф Барластон.

Походив він з роду славного гончара Веджвуда й дав себе сперше пізнати в бурську війну, в котрій він служив капітаном. По війні він остався далі в Трансвалю й був там урядником. У першу світову війну він служив на різних фронтах і був важко ранений коло Дарданелів. В 1916. році він був у мезопотамській комісії, а потім директором траншейного воювання. В 1918. році він служив полковником в місії на Сибір.

По війні він занявся політикою й приступив до Партії Праці. Був її віцепрезидентом від 1921. до 1924. року. Він дістав визначний уряд, коли ця партія обняла урядування в Британії. Він був послом 35 літ.

Підчас королівської крізи Веджвуд обороняв право короля Едварда Восьмого женитися з ким він тільки забажає, „навіть з американкою". Він відомий теж з оборони проєкту перемінити Палестину на домінію в Британській Імперії. Він усе виступав за мирні зносини між Британією й Злученими Державами, а в 1941. році відвідав Злучені Держави, аби повести тут аґітацію за негайне створення союзу Злучених Держав і Великої Британії.

Тут то, в місті Нюарку, Ню Джерзі, йдучи на одні збори, занедужав на серце й попав до шпиталю, по виході з котрого він написав до „Ню Йорк Таймсу" письмо, яке являється вимовним признанням принагідного гостя в Америці про людяність цього краю.

Почав він цей лист з подання причини, чому саме він пише в цій справі до ґазети. Мовляв, тому, бо преса в Америці займає те місце, котре в Англії займає парлямент. Лист свій закінчив словами:

„Дозвольте мені додати стрічку вдячности й подиву для чемности й услужности нюйорчан. Один робітник у собвею і одна дівчина на „босі" на Пятій Евеню предложили мені свої сидження. Один полісмен потратив пять хвилин часу, аби пояснити мені, старому й приглуховатому, як потрапити до мешкання д-ра Ботлера. У цьому шпиталі я почувався, гейби я був між родиною: стільки уваги й любови обявили супроти мене. Америка дбала за моїх пятеро прибраних внуків. Америка дала старій Анґлії симпатію, любов і відвагу. Боже, благослови Америку!"

ЯКІ ВИГЛЯДИ В ІТАЛІЇ?

Воєнна цензура не дозволяє як слід оцінити внутрішнє положення Італії після уступлення Мусолінія. Це положення треба оцінювати не лише на підставі вістей, що приходять безпосередно з Риму чи інших італійських ліс, але теж і з новинок, які наспіли із середовищ поза Італією. У тих середовищах опинилося багато визначних італійців, що знали відносини перед переміною, отже можуть кинути від себе сніп світла на нові події.

Дипльоматичні кола Аліянтів мають більше вістей, але вони недоступні для публики.

Так наприклад нема авторитетної вісти про безпосередні причини уступлення Мусолінія. Щойно перед тижнем Мусоліні мав наради з Гітлером, якраз тоді, коли Аліянти бомбардували Рим. Здогад є, що на цій народі вже була вирішена дальша доля італійського диктатора. Німецькі звідомлення, що причиною уступлення Мусолінія є недуга, у теперішнім часі неймовірні, бо тут не переміна однієї особи, але, можливо, зміна режіму. Правда, в деяких столицях Аліянтів, як ось навіть і у Вашинґтоні, дехто думає, що наставлення маршала Бадолія це лише параван для дальше сягаючих цілей, то всетаки маршала вважають за представника іншої суспільної течії. Колиб брати під увагу, що Бадоліо лише вояк, а не політик, то його йменування виглядалоб на переходове. Звичайно у воєнній крізі армія має силу й вона може ручити за лад у непевнім положенню. Бадоліо має ореолю героя, отже повинен мати теж послух в армії. Це важне тому, щоб армія не пішла бунтом проти державної влади.

Оцінюючи положення в Італії з такої точки, В. Болдвин, воєнний критик ґазети Ню Йорк Таймс, уважає Бадолія за переходову фіґуру, подібну до Олександра Керенського в початках російської революції. Його становище ще й тим утруднене, що партія італійських фашистів не так легко зрезиґнує із своєї влади. Беручи під розвагу факт, що ця партія правила Італією яких 20 літ, треба розуміти, що всі урядові становища в державі були заповнені членами цієї партії. Коли й були в Італії негодування на цю виключність, то вони не могли дати притоки до підховання людей з інших ґруп на будучих урядовців. Отже хтонебудь візьме керму італійських державних справ, мусить рахуватися з тим, що треба затримати фашистів при владі, хочби як фахових умових робітників. Також є в Італії чорносорочкова фашистівська міліція, а її не можна іґнорувати.

Коли те все взяти під розвагу, не можна дивуватися, що Аліянти не довіряють теперішним володарям Італії, таксамо, як не довіряли Мусолініеви. Це недовіря підтримане фактом, що в новім міністеріяльнім кабінеті Бадолія є теж міністри з кабінету Мусолінія.

Найважніше питання таке: В якій цілі зроблено оцей переворот? Опозиція не мала такої сили, щоб скинути Мусолінія. Король теж є фіґурою, яку Мусоліні міг скинути. Отже є найправдоподібніший здогад, що цей переворот є приготуванням до заключення мира з Аліянтами. Воєнна ситуація через зміну кабінету не змінилася, військо стоїть на своїх становищах, але переміни, потрібні до вицофання Італії з війни мусять бути зроблені. Треба усунути з Італії німців, треба вицофати італійські дивізії із німецької армії та ці відділи, що тепер на російськім фронті і т. п. Італійська політика мусить тепер бути відрубною від німецької, отже цю політику мусить вести хто інший, ніж Мусоліні.

Із пересунення італійських військ на Балкані можна буде робити висновки, що Бадоліо хоче мати цілу армію при собі і буде готовим до опору на рідній землі, колиб приходила загроза наїзду із заґраниці.

Всякі можливости, висловлювані в пресі, є лише хвилеві. Заки одно число ґазети піде на пресову машину, можуть зайти несподіванки, які всі ті висновки змінять. Ба навіть заки засхне чорнило на статті, написаній в редакції, ситуація може змінитися цілковито.

Якби не осуджувати положення Італії, треба ствердити, що вона переходить важку історичну крізу, яка заважить не лише на долі Італії, але і на долі цілої Европи, якщо не цілого світа.

ПІСЛЯВОЄННА ПОЛІТИКА АМЕРИКИ

Багато визначних американців, що займають поважні урядові і громадські становища, висказались дотепер більше або менше обширно про післявоєнні ціли й пляни Америки. Ніодин з них, одначе, не зробив того так ясно і авторитетно, як підсекеретар закордонних справ Сомнер Велес у статті, що появилась в червневому виданні Американського Федераціоніста, орґану Американської Федерації Праці.

На першому місці Велес підкреслює, що „нашим головним завданням, на дальшу мету, є досягнути, через перемогу, тривалого мира". Він далі каже, що „отся далекосягла проблєма післявоєнної політики є у своїй основі питанням нашого самозбереження".

Велес обережно подає, як свою особисту думку, погляд, що „зараз для американського уряду булоб передвчасно накреслювати точно й подрібно плян міжнародньої співпраці та подавати його американському народови під розгляд", але негайно додає, що всі ми мусимо погодитись щодо деяких умов, які при кінці війни мусять бути досягнені. Наприклад, треба буде досягнути порозуміння що до того, як у переходовий час утримати порядок та виконати деякі необхідні для цього завдання. Обєднані Держави мусітимуть договоритись, хто з них, де і як візьметься за відправу до домів біженців і засланців, за допологу сімям знову зєднатись, за порятунок від голоду, охорону перед пошестями та за відбудову знищених бомбами мешкальних будинків.

На думку Велеса досвід останніх двацять-пятьох років учить, що всяка міжнародня співпраця і всяка міжнародня орґанізація мусить опиратись на кількох невідкличних основах, які мусять бути признані всіми учасниками у такій співпраці. Велес називає їх шість:

1. Треба буде створити, на підставі міжнароднього порозуміння, військові сили з армій різних держав, яких будеться вживати для того, щоб не дозволити на нічию аґресію, зробити міжнародні зудари неможливими та взагалі на те, щоб втримати мир.

2. Мусить повстати міжнародній трибунал, до якого можнаб звертатись з міжнародніми спорами.

3. Необхідним буде такий міжнародній спосіб контролі зброєнь, при помочі якого можнаб безумовно заборонити деякі роди зброї і успішно провірювати зброєння держав.

4. Для економічних і фінансових справ треба буде створоти відповідні ділові орґанізації, які будуть давати поради і вказівки у тих справах. Обєднані Держави мусять вважати, щоб поодинокі краї не почали знову такої господарської політики, яка веде до відокремлення, погубної конкуренції і ворожнечі. Ціллю такої співпраці має бути не пониження життевого рівня, а піднесення його у всіх краях.

5. Принцип рівної суверенности всіх держав, великих чи малих, мусить бути загально признаний. Рівночасно з тим мусять бути встановлені основи та підготований шлях до волі і самоуправи всіх народів, що бажають бути вільними, так щоб вони могли стати такими як тільки покажуться здібними на це.

6. У новому світі не сміє більше бути „расових і релігійних меншин"... „Коли народи воюють і гинуть за те, щоб зберегти й забезпечити волю кожної людини, очевидно в межах закона, то чи можливо, щоб народи Обєднаних Держав погодились на віднову якоїнебудь такої системи, у якій деяких людей вважали би членами таких „меншостей"? Рівности людей так як і рівности народів не можна накинути згори. Рівність залежить від їх власних досгнень і від їх власних досягнень і від їх власної внутрішньої вартости. Одначе кожна людина має Богом надане право до повної рівности перед законом і повної рівноправности щодо можливостей особистого поступу і розвитку. Це є основа нашої демократичної віри".

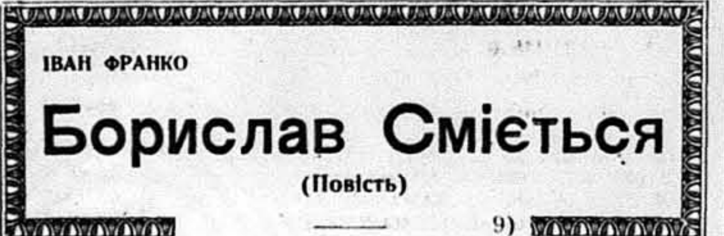
Для підтримки своїх арґументів Велес вживає як прикладу порозуміння між всіми американськими республиками. Він вказує, що це порозуміння не сталось за один день. Також ніхто не мав готового пляну, як його досягнути. Воно є вислідом довгої і терпеливої праці, у якій заінтересовані чинники мусіли не тільки виявити, але й доказати свою добру волю. Завершилось це порозуміння після того, як на Злучені Держави був виконаний напад.

„Можливо, що й Обєднані Держави повинніб творити міжнародню орґанізацію шляхом постепенної еволюції. Зразу потрібна буде значна гнучкість, особливо у переходовий час. Пізніше, практичний досвід набутий Обєднаними Державами підчас війни і після побіди, покаже виразно, якого роду орґанізація заґарантує найкраще ті основні цілі, до яких вони стремлять".

Ізоляціоністи не найдуть у становищі Велеса багато потіхи для себе. Він отверто перестерігає американське громадянство перед тими, що цинічно твердять, що „війни все бували в минулому і тому все будуть війни і в майбутньому". Тому, кажуть вони, Злучені Держави найкраще збережуть себе, коли будуть пильнувати свого носа" і після цієї війни знову будуть вдавати, що події у світі не мають ніякого відношення до нас.

Відповідаючи на цю загумінковість, Велес каже: „Американський нарід бачив, як ми пробували цієї політики і як на ній цілковито й основно ми завелися. Батьки й матері бачать сьогодня, що якби Злучені Держави справді були бачили, що їх повинно було обходити на протязі останніх двацяти років, а що ні, то вони певно булиб приклали рук до того, щоб погасити перші вогники теперішнього пожару, як тільки вони показалися. Тоді від їх синів не вимагалиб найвищої жертви в обороні свобід і безпеки їх батьківщини".

Загальна Рада — ФЛІС.

Герман мовчав. Ця думка не було для нього несподіванкою, але все таки його це трохи дивно діткнуло, що від Леона першого почув це предложення.

— Щож ви, пристаєте? — спитав Леон.

— Гм, не знаю, як би то... — сказав нерішучо Герман.

— Ви вагаєтеся? Не вагайтесь, дорогий сусіде! Хібаж не видите тих користей, які з такого сполучення сплинуть на нас? Візьміть лиш то: ми оба, дві перші, смію сказати, бориславські сили, ми оба разом, споріднені, звязані докупи, хто тоді опреться нам? Усі підуть за нашою волею, а хто не схоче, той за одним нашим замахом упаде в порох! Подумайте: ми тоді пани цілого нафтового торгу, ми визначуємо ціни, закуповуємо околичні села, ліси, каменоломи та копальні! Ціла околиця в наших руках. Не тільки торгові й промислові, але й політичні діла околиці в наших руках. Всі вибори йдуть, як ми хочемо, посли і репрезентанти говорять, що ми кажемо, боронять наших інтересів, пани і ґрафи дбають про нашу ласку!... Чи ви розумієте? Ми сила, і доки будемо держатися разом, доти ніхто проти нас не вистоїть! — І розогнений власними словами Леон кинувся обнімати Германа.

— Пристаєте, дорогий приятелю, брате? — скрикнув Леон.

— Пристаю, — сказав Герман, — тільки не знаю, як моя жінка.

— Що, ваша чесна і розумна жінка малаб не хотіти щастя для свого сина і для моєї дитини? Ні, то не може бути! Ходім, ходім до неї. Я нині ще мушу залагодити це важне діло, і скоро розійдуться гості, підемо оба, представимо, поговоримо...

— Вона дуже любить свого сина, то правда. Але мені здається, що й вона кращої партії для нього не найде від вашої Фанні, — сказав Герман.

— Ах, дорогий приятелю! — крикнув урадуваний Леон. — Що за щастя для мене нинішнього дня! Боже, що за щастя! Підем, підем!

II.

Рука об руку йшли два приятелі бориславським трактом до Германового помешкання. Говорив більше Леон. Він був чоловік дуже вразливий і живо переймався всякою думкою. Невтомно розточував він перед Германом щораз нові картини їх будучої величі й сили. Все з його уст ішло, мов медом посолоджене, всі труднощі так і щезали, мов сніг від сонця. Практичний і холодний Герман зразу не дуже подавався на ті золоті гори, але чим далі, тим більше Леон потягав і його за собою, і в його недовірливій голові звільна зачало також ворушитися питання: „А щож, хібаж це не може бути?..."

Зі своїм сином Ґотлібом він здавна мав стільки гризоти та клопотів, що навіть ніколи не прийшло йому на думку ждати з нього чогонебудь путнього на будуче, не то вже будувати такі високолетні пляни. От і недавно купець, у котрого Ґотліб від двох літ був на практиці, писав до нього вже, може, сотий раз, що Ґотліб зле справується, діла не пильнує, гроші, прислані з дому, розкидає, мов безумний, над іншими субєктами[16] збиткуться і Бог зна яких дурниць не виробляє. „З жалем признати мушу, — писав далі купець, — що його дволітній побут у моїм закладі не приніс для нього майже ніякої користі. Його знання в купецтві тепер таке саме, як було й спочатку..." Все те мимоволі насувалося Германові на думку тепер, коли Леон такими заманчивими красками малював йому будучність їх „домів" за получениям Ґотліба з Фанні. „Ще доки я жию, — думав Герман, — то, може, воно буде якось іти, але опісля?" Щоби Ґотліб змінився, поправився, на те треба хіба якого чуда, котрого Герман не надіявся. Але все таки він слухав Леонової бесіди, звільна піддавався її чаруючому впливові, немов на легкім човні пускався на тихе, лагідно хвилююче, вечірнім блиском озолочене море, і йому робилося якось так легко, любо, немов і справді вже сповнюються його найсміліші надії. — „ А щож, хібаж це не може бути?" — думалося йому, і на нього находила якась певність, немов усе те не тільки може бути, але й справді буде, мусить бути.

За той час оба приятелі від ринку зійшли вже долів, на місток, відки вулиця почала знов підійматися догори, поміж двома рядами високих ясенів, поки не урвалася наверху, де блискучий позолочений хрест меркотів до сонця. Тут же за мостом направо починався обширний сад, обмурований високим муром. Далі мур кінчився, замісць нього йшли штахети з дубових лат у мурованих стовпах, з блискучими чорними наголовниками з поливаної глини. За тими штахетами був уже не сад, але цвітний огородець, досить запущений, що окружав старосвітський, безповерховий, а зате широко розложений дім під ґонтами. Від вулиці вела до нього широка вїздова брама і побіч невеличка фірточка для пішоходів. То була Германова оселя. Тут він жив від кількох літ, хоч мав ще кілька домів по інших частях міста і три камениці в ринку. Всі ті будинки він випускав у наєм, а сам не мав охоти рушатися із цього старосвітського вигідного гнізда. Цей дім разом з великим садом, огородом, подвірям, стайнями й усякими знадобами закупив він від вдови по однім польськім панові з великого роду. Той пан давніше мав великі маєтки, кілька околичних сіл.

(Дальше буде).

[16] Субект — тут в розумінні торговий службовець.

Аргентинська реакція знов підносить голову

БУЕНОС АЙРЕС, 21. липня. (ОНА). — Хто думав, що державний переворот в Аргентині принесе Обєднаним Державам велику користь, той дуже помилявся. Німецькі агенти вже знов впливають на правительство і проводять свою політику. Новий уряд закрив кілька проти-німецьких публікацій, заборонив проти-фашистівські зібрання, демонстрації, тощо. Тепер розвязав добродійну жіночу організацію, яка займалася виробом теплої одежі для аліянтських армій.

Німецьким агентам в Аргентині ця організація не подобалась і вони постарались, аби її закрити. Предсідниця організації твердить, що вона мала 48,000 членкинь. Розкинені по цілій Аргентині відділи удержували 113 робітень, в яких продукували спідне тепле біля і светри. Аргентинські жінки працювали в робітнях без ніякої заплати і чулися щасливі з того, що можуть в цей спосіб манифестувати свою згоду і солідарність з цілями, за які Обєднані Держави ведуть війну.

Німецькі агенти дивились на це кривим оком і старалися переконати арґентинських консерваторів, що жіноче добродійне товариство находиться під керму комуністів, бо крім Англії воно посилало біля й до Совєтського Союзу. Цей закид був фальшивий, бо в жіночім товаристві були членкині з усіх шарів арґентинської суспільности. Були там звичайні зарібниці, господині дому, концертистки, жінки професіоналістів, торговців і навіть жінки демократично настроєних індустріялістів. Всі вони належали до католицької церкви, і закид, що вони находяться під впливом комуністів є чистим абсурдом. Але урядова кліка, що силою перебрала уряд від такогож самого адоратора тоталітарної форми державного правління, не дивилась на те, що навіть деякі католицькі священики агітували за виріб теплої одежі для аліянтських армій і вирішила припинити допомогу.

Крім добродійного жіночого товариства, аргентинський уряд розвязав ще товариство медичної допомоги Обєднаним Державам і товариство, що посилало аліянтським воякам поживу, цигаретки тощо. Навіть організовані лікарями жіночі гуртки, що виробляли для демократичних армій перевязки, дістали від уряду повідомлення, що мусять перестати сходитися і виробляти бандажі, бо інакше будуть карані.

Поступове громадянство в Аргентині рішучо запротестувало проти націстської політики нового уряду. Воно звернуло увагу аліянтських представників в Аргентині, що нове правительство продовжує політику старого.

ПОЛЯКИ ВИЗНАЛИ ФРАНЦУЗЬКИЙ КОМІТЕТ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИЗВОЛЕННЯ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Добре поінформовані обсерватори кажуть, що польський уряд в Лондоні визнає французький Комітет Національного Визволення. Поляки кажуть, що в цім комітеті гуртуються люди, які будуть робити все, що в їх силі, аби німці були розбиті і тому його варта визнати за правне тіло воюючих французів. Правда, що між ґенералом Де Голлем і Жіро, ще є тертя, але це не повинно бути на перешкоді визнання Комітету Національного Визволення, бо його вже визнали такі уряди на вигнанню, як бельгійський, голяндський й югославський. Визнали його також мексиканці а тепер ще й англійський та американський уряди застановляються над визнанням французького комітету.

ВАНДА ВАСІЛЕВСЬКА ВІДВІДАЄ АНҐЛІЮ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Лондонський „Дейлі Скеч" доносить що до Англії приїхав Болеслав Дробнер, член Товариства Польських Патріотів в Совєтському Союзі, як член совєтської торговельної місії. Дробнер має совєтський дипльоматичний пашпорт й уважає себе за громадянина Совєтського Союзу. „Дейлі Скеч" бачить можливість, що Дробнер може почати в Анґлії грошеву збірку на допомогу полякам в СРСР.

Польські державні круги в Лондоні не дуже вдоволені з приїзду до Англії члена Товариства Польських Патріотів, але вони здається матимуть ще більшу неприємність, бо в Лондоні ходить чутка, що сюди має приїхати Ванда Васілевська.

ВІДХІД НА ФРОНТ.—Китайські вояки, переняті запалом воювати з наїзником батьківщини, всідають на примітивний човен, що повезе їх горі рікою Янґце на зустріч з японцями. Там ідуть завзяті бої, і їх товариші кличуть допомоги.

Державний уряд не добрий бизнесмен

Краєвий Комітет Громадян з осідком у Вашинґтоні, якому проводить бувший підсекретар скарбу Джан В. Гейнс, оголошує свої спостереження відносно господарки державними властями. Звісно, що багато підприємців закидають державному урядови, що він не має людей до ведення підприємства та що загалом комунальна система не добра для розвитку бизнесу.

Як приклад взяли товариства обезпечень. Найбільшою компанією обезпечень вважають Метрополитен Лайф Іншуренс Компані. Вона має маєтку шість біліонів долярів. Упродовж десяти останних літ вона скріпилася маєтково на 500 відсотків. Але від початку свого існування вона стратила один біліон, шістьсот пятьдесять чотири міліони долярів. Такої втрати не моглоб стерпіти ні одно бизнесове підприємство, що його ведуть приватні люди. Але це є признака ведення бизнесу бюровими урядовцями.

На подібну недостачу вказує Гейнс і в державних урядовців. Теперішний уряд потворив нові корпорації для різних бизнесових підприємств. Комітет Гейнса каже вітверто: „По скільки відомо нема ні одного урядовця при федеральним уряді, ані нема федерального бюра, яке знало усі розгалуження державного бизнесу. Деякі з тих корпорацій є в дійсности тайними. Подекуди є мало різниці між діяльністю одної або другої корпорації. Ніколи в історії Злучених Держав не було тільки публікацій для пропаґанди, не було видаваних тільки брошур та летючок, як тепер. Але й ніколи не було тільки тайни, що тепер."

Як приклад таємничости подає комітет Гейнса таке: Всі державні аґенти стоять під контролею Ґенерального Бюра для Обрахунків. Але є 32 корпорації, які зовсім не зголошують своїх рахунків до цього бюра і тому ніхто їх прилюдно не контролює.

Висновок комітету Гейнса такий: як уряд мусить тримати в тайні деякі підприємства, то він не може вести їх на бизнесових підставах, а тому він не добрий господар.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЗЕЙНСВІЛ, О.

На А. Ч. Хрест.

11. липня наш 279 відділ У. Н. Союзу відбував свої місячні збори й на цих зборах члени висказали думку, що добре булоб зложити якусь жертву на Американський Червоний Хрест. Таку збірку переведено й вона принесла $9, які вислано на призначену ціль. Зложили по $1.50: Анастазія та Катерина Морозовська й Н. Оленчук, а знова по $1: Марія Оленчук, Анна Роґальська, Йосифа Левицька і О. Левицький, а Нелі Ен Пердю 50 центів.

За уряд від. 279 У. Н. Союзу: **Анна Роґальська,** предс.; **Йосифа Левицька,** кас.; **Марія Оленчук,** секр.

МАСОВІ ЕКЗЕКУЦІЇ ПОЛЯКІВ

ЛОНДОН. — Владислав Баначик, польський міністер внутрішних справ, подав до публичного відома, що число жертв німецької окупації в Польщі доходить уже до 3 міліонів 200,000 осіб.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ДОСЛІДИ НАД ДІЯБЕТОМ-ЦУКРІВНИЦЕЮ

Діябет („дайебітіс") у Злучених Державах змагається. Майже одна людина на сто терпить на цю недугу. Двоє людей на сто, заки помруть, набавляться діябету. У самім лише Ню Йорку нараховують сто тисяч людей хворих на діябет, а можливе, що буде двісті тисяч. У Злучених Державах, як обчисляють, є один міліон хворих на цукрівницю, а другий міліон має схильність до неї. Прилюдні статистичні таблиці виказують, що цукрівниця зростає, а не меншає. Між 1880 і 1900 роком померло 7.7 відсотків населення на цю недугу. У р. 1938 було 23.8 випадків смерти від цукрівниці на 100,000 небіщиків.

Модерна наука медицини на стільки злагодила цю недугу, що вона тепер, не така дошкульна, як бувало колись. Але досі не вдалося найти ліку на цукрівницю. Навіть, якби вдалося найти, то вона буде мати свої наслідки в поколіннях. Отже треба дальше людям науки розслідувати її та шукати цілковитого ліку.

Щож це є отой діябет, чи цукрівниця? — У минулому її змішувано з поняттям недуги нирок, або недугою Брайта, або навіть із туберкулою (чахоткою). Цілі століття лікарі не могли поставити діягнози діябету. Ніхто не міг дійти її початку. Були такі, що терпіння біблійного Йова толкували собі, що це була цукрівниця. В грецьких письменниках записано, що нею займався грецький лікар Кельсос, що жив у часах Христа. Між 6. і 17. століттям по Христі не зроблено ніякого поступу в розпізнанню недуги. Кількох лікарів у Хіні та в Індії завважали забурення в мочовім каналі та називали це „медовою мочю", бо мухи літали довкруги мочи пацієнта. Томас Вилис, професор медицини з Оксфорд, завважав, що смак мочи від людини, що терпіла на діябет, є дуже солодкий. Але щойно в 1840 почали досліджувати цю недугу науково у Франції на звірятах. За тим пішли німецькі експерти Мерінґ та Мінковскі в 1889, а в 1922 Фридрих Бантінґ та Карло Бест могли вже ізолювати субстанцію, яка злегчувала цю недугу. Цею субстанцією є інсулін, знаний тепер в цілому світі.

Як витворюється недуга цукрівниці? — оце питання важне для її дослідів. У нормальної людини тіло переходить через чудний процес перероблення харчу на живу речовину. У кишках переходить пожива через волоски до крови, а звідси дістає поживу речовина.

У нормальній людській системі повстає з харчу глюкоза, тотбто матерія в роді цукру, а таксамо і глісоґен, звіринний крохмаль. Обі ті матерії призбируються як резерва в нирках та мускулах. Нормальне тіло зуживає ті матерії, коли зайде потреба. Колиж хтось дістає діябет, його тіло має забагато глюкози, бо воно її не зуживає. Тоді та глюкоза переладовує кров і моч. Цукор викликує спрагу, щось, таксамо, як і сіль викликує спрагу. Вислідок того повстає багато блідої дуже тяжкої мочи. Разом із спрагою й голодом приходить утрата ваги та сили. Щоби собі нагородити втрату за непереробленую їду, тіло домагається більше їди. Але знову її не переробляє. Отже повстає голод серед достатку їди. Заки винайшли інсулін, недужий дуже часто вмирав до костей. Аж інсулін поміг людині роспустити та засимілювати глюкозу.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

РУМУНИ ВТРАТИЛИ НА СХІДНІМ ФРОНТІ 700,000 ЛЮДЕЙ

ВАШИНҐТОН (ОНА). — Інформаційний Бюлетин Совєтської амбасади напечатав статтю полковника Васілєва про те, як багато людей втратили Гітлерові сателіти на російськім фронті. В статті говориться, що румунські спільники Гітлера вже втратили 700,000 людей. В липні 1941 року румуни вислали на совєтський фронт двацятьчотири дивізії, але ці новоприбувші на фронт вояки стрінулись око в око з совєтською армією, то в кількох боях румуни втратили майже половину своїх людей. Німці домагалися від румунської команди ще більшої армії і, як в 1942 році почався другий наступ, то румуни мусіли вислати на заріз найменше двацятьшість дивізій свого війська.

Останній і рішучий удар завдала червона армія румунам під Сталінградом. В січні 1943. року, Гітлер конче був наважився здобути Сталінград і зібрав там велику силу війська. Червона армія вже знала, що з румунів кепські вояки і вдарила в найслабше місце, щоби завдати німцям смертельний удар. За одним замахом вона знищила шістнацять румунських дивізій, а дві пізніще забрала в полон разом з Шестою німецькою армією. Полковник Васілєв обрахував, що румуни мали найменше 250,000 убитих, 350,000 ранених, а 100,000 совєтська армія забрала в полон.

НІМЦІ ВИСИЛАЮТЬ ДО ПОЛЬЩІ СВОЮ МОЛОДЬ.

ЛОНДОН, (ОНА). — До Лондону надійшла німецька преса і принесла вістку, що німці зачинають висилати свою молодь до Польщі. Найбільші осередки для німецької молоді находяться коло Биґдоща. Там побудовано великі будинки для дітей і їх тримають ціле літо на свіжім воздусі для відпочинку і виздоровіння. З ґазет виходить, що це нібито малиб бути осередки для лікування хворих дітей, але здається, що це тільки так виглядає. На ділі, німці вивозять дітей до Польщі на те, щоби охоронити їх від смерти, бо від коли Аліянти почали систематично бомбардувати німецькі промислові осередки, то мало згинути багато людей.

Кажуть, що німці взагалі переселюють своїх людей до Польщі і Чехословаччини, бо думають, що аліянтські бомби там їх не досягнуть.

НІМЦІ ВИВОЗЯТЬ З ФРАНЦІЇ ПОЖИВУ.

ЦІРІХ, Швайцарія, (ОНА). — Швайцарська газета „Базлер Нахріхтен" подає, що німці вивозять з Франції все, що можуть захопити. Як думають, що певна річ їм може придатися, то непитаючись нікого, пакують і вивозять до Німеччини. Німецька окупаційна влада найбільше цікавиться поживою, якої в Німеччині дуже мало. Німці вивозять з Франції молоко, сир, масло, хліб, мясо, дріб, овочі, ярину і вино. Вивозять це в такій великій кількости, що французькому населенню дуже мало остається. Французи голодують, а їх гнобителі бенкетують. Німецькі державні урядовці в Франції мають по кілька пайкових карток і вибирають для себе найкращі молочні вироби, свіже мясо і найстарше вино, французькі діти ходять голодні. Серед таких відносин серед народу зростає ненависть до німців.

ЯК ДОБИРАЮТЬСЯ ПОДРУЖІ ПАРИ?

Дж. Кірк Фолсом, професор соціольогії і автор численних книжок, таких як „Культура і соціяльний поступ" і „Родина", присвятив цікаву статтю питанню: як молоді люди добирають собі пару, щоб одружитись. Він виходить від такої тези, що і тут, як в економії, маємо явище попиту та збуту, щось наче торговля. Кожний, хто закохався і жениться, може собі легко уявити, що якби він знаходився в тому часі чи раніше в іншому місті та краю, то його вибір напевне випав би інакше через іншу знайомість.

Нерівний поділ.

Один із найбільше ненормальних фактів, що є основою подружжя це факт, що на світі (головно у деяких краях чи частинах світу) нема рівного розподілу жінок і мужчин. У Злучених Державах трохи є більше хлопців, але дівчата втікають із сіл до містечок і міст, а мужчини до промислових осередків. В одних місцях призбирується забагато дівчат, у інших хлопців. У багатих передмістях статистика стверджує 3 нежонатих на 4 незаміжні жінки, а у промислових осередках навпаки. У Новій Англії є 89 нежонатих на 100 незаміжних, а на Пацифіку 125 жінок.

Знижка і звишка.

Статистика зміцнена обсервацією стверджує цікавий закон: там, де є більше жінок — великий відсоток нежонатих мужчин таки не жениться даючи собі раду зі своєю свободою, тоді як там, де є більше чоловіків майже кожна жінка виходить заміж. З цього можна робити ріжні висновки.

Інще явище таке: у стейті Каліфорнія мужчини женяться з жінками, нижчими умово. В [illegible] інших стейтах студенти, що покінчили університет — часто добирають собі жінки з нижчою чи зовсім низькою освітою, а це рідко буває з жінками, що мають той самий рівень.

Розум чи інстинкт?

Навіть якби число осіб двох полів було однакове, проблема вибору пари не булаб легка. Існує романтична теорія, що кожна особа має свою „природну" єдину пару, яка є десь у світі. Хоч наукові досліди нічого не знають про це, всеж добре, що молоді люди вірять у таку теорію. Питання в тому: чи при виборі особи для подружжя краще йти за тверезим розумом чи інстинктом. Тут теж наука нічого не вдіє. Найкраще — вона каже — перевірити своє романтичне захоплення розсудком. Розсудок не повинен псувати почування ні ілюзії.

Науковий досвід.

Що каже науковий досвід? Перше, що неправда буцімто протилежні типи притягають одне одного. Найпевніше добирати собі особу подібного віку (у різних кліматах є різні відхили), того самого народу, кляси, релігії, товариства, інтересу, професії. Добре теж мати подібні фізичні прикмети. Занадто здоровий тип не зможе легко годитися і проводити свій час з недужим, слабим. Дібрані партнери повинні знати свій смак, свої нахили. Такі дрібниці (як декому видається), чи хтось любить усе ясно сказати, чи дискретно промовчувати важні та другорядні речі бувають причини перших і найголовніших непорозумінь у подружжі. Американський професор вирахував, що давніше вибір чоловіка чи жінки відбувався зпосеред 5 осіб знайомих, а тепер це число вже зросло на 25 осіб.

Поворот до старої мудрости.

Американки під впливом освіти та книжок почали вимагати від своїх чоловіків чогось більше, як давніше. Цим теж пояснюють частіші розчарування, частіші розводи. Вибір приятеля чи приятельки життя не кінчається в них на першому подружжі. Більша свобода, лекші способи комунікації дають змогу теперішньому поколінню робити „більший вибір". Щораз частіше бачимо теж явище, що товариші обидвох полів із студій та спільної професії залишаються надалі товаришами, не добираючись у подружжі пари. Саме „товариський" підхід створює баріє[illegible]ру, яку дуже тяжко їм перескочити словами любовного признання. Сучасна молодь потребувалаб відновити старі способи зустрічі знайомих — дома, на „невтральному", непрофесійному місці і не виключно на танцях або забавах. У сучасних установах — каже професор Фолксом — потрібна роля давнього „свата".

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДО УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ ГОРІШНЬОЇ ЧАСТИНИ СТЕЙТУ НЮ ЙОРК!

У наступних трьох місяцях, а саме: **в серпні, вересні й жовтні, організатор У. Н. Союзу А. Маланчук** відвідає Союзові відділи в таких місцевостях: **HUDSON, TROY, WATERVLIET, COHOES, BINGHAMPTON, SAYRE (PA.), ELMIRA, HORNELL, OLEAN, LACKAWANNA, BUFFALO, LANCASTER, ROCHESTER, IRONDEQUOIT, MANCHESTER, AUBURN, SYRACUSE, DURHAMVILLE, ROME, UTICA, HERKIMER AND LITTLE FALLS.**

Орґанізатор А. Маланчук відвідає вище подані місцевости в такім порядку, як це вони тут вичислені

Ціль цих відвідин є помогти місцевим відділам придбати нових членів та відповідно збільшити ці відділи.

Тому просимо урядників і членів співпрацювати в тому напрямі з орґанізатором А. Маланчуком, бо тільки при такій спільній співпраці урядників, членів та орґанізатора, може бути запевнений успіх цеї орґанізаційної праці.

Коли відділ чи відділи якоїсь місцевости бажалиб при цій нагоді відбути орґанізаційні збори, на яких промовляв би орґанізатор, то в цій справі треба порозумітись з головною канцелярією. 141,6

Головна Канцелярія У. Н. Союзу. г

Франсуа Порше

РОЛЯ МРІЇ В НОВІТНІМ ЖИТТЮ

(Докінчення)

Але, як ми зазначили вгорі, сталося так, що мрія, в свою чергу, зачала впливати на дійсність. Сказатиб, що, дійсність, витягнувши мрію поза область сну, погорджуючи ним довгий час, мусить тепер зносити пімсту сну, що накидає їй свій неспокій. Життя хотіло уподібнитися злуді, воно, необачне, увійшло в її зачароване коло, — і ось, унесеному спиралю вічного ставання, стривоженому і йому зачинає здаватися, що воно тратить помалу свою постать і стає розпливчасте, мов тінь.

Певно, що в фільософії зветься абсолютним ідеалізмом, не є новиною. Але всеж, коли й були мислителі, які твердили, що нічого не істнує зовні, опріч ідей їх Я та що тілесний світ істнує лиш позірно, то досі здоровий розум опирався цьому інтелектуальному задурманенню. Отже тепер, число людей — часто навіть нездібних розумувати над цими питаннями — отверто і без надумання, з гарячою вірою визнає, що матерія лиш слово, розумове припущення. Галас, здійнятий довкола думок Айнштайна, без сумніву трохи спричинився до поширення цеї віри. Маємо до діла з кризою авторитету, навіть в науковій области. Стара пемпторійна фізика побачила, що її повага зменшується. Закони природи не тішаться вже тим довірям громади, що колись. Ці закони, про це скажуть вам навіть неуки (а без голосу неуків жадна гадка не стає загальною), — ці закони перестали бути незмінними. Певно, колиб Молієр був присутний в наших сальонах, підчас візити великого берлінського вченого в Парижі, то він не потратив би надаремно свого часу. Але це інша історія. Тут нас цікавить тільки факт, що свіжа ідея відносности є скрізь в пошані, що її принято без розгляду, з довірям, як теорію чудового пристосовану до нашого вічно мінливого віку, до нашої теперішности, що так нагадує сон. Більше, вона зявилася немов моральне оправдання нашої рухливости. Людина, відірвана від релігії, потребує все узнання згори; коли не з неба, то бодай з вершин знання. Щоби якесь божевілля перестало уходити за таке, вистарчить щоби його узнали за правило. Це нам і доводить теорія зглядности.

Але коли є так, коли мрія зачинає грати таку величезну ролю в новочаснім життю, — це повиннаб відчувати й література. Так воно й є.

Недавно мені судилося протягом року сповняти в одім журналі обовязки літературного критика. Мені довелося обговорити понад сотку книжок, але перечитав їх я далеко більше, бо моїм завданням було не так повчати інших, як навчитися самому. Отже нині, по деякім часі, я вже забув авторів, з їх добрими прикметами чи вадами, я забув самі твори, цікаві чи нудні, але від цеї величезної лектури в мене лишилося загальне враження, може занадто сумаричне й абсолютне, коли я схочу застосувати його до якогось поодинокого твору, але яке, з усіма застереженнями, які вимагає загальний погляд, видалось мені зовсім правдивим: мрія вдерлася до літератури.

Особливо вдаряє ця інвазія в романтичних творах. Давніше позитивізмові, релігії науки, відповідала доктрина натуралістичної школи, що журилася „людськими документами". Імя Золя стало немов символом цих упереджень. Тепер, романіст менше цікавиться обсервованням середовища або персонажів, аніж вишукуванням формул закляття, якіб провадили читача в країну марев. Або коли автор і не гребує обсервацією, то й тоді точність його інформацій не задовольняє його. Частогусто він покида обрану стежку, мішаючи до дійсних видумані риси. Так твір такого Пруста, повний дрібязкового спостерігання, тримає в собі опріч того, неначе та теплярня, надзвичайну рослинність з образів і спогадів, цілі ліяни заплутаної психольогії і мясожерних квіток. У багатьох молодих роман це вже не етюд, ані історія, але скорше пригода, в яку хоче втягнути нас автор, подоріж відкривача, до якої він запрошує нас.

До новітнього театру також вдирається побідна мрія, а громада, спершу є спантеличена, потім менше, а вкінці тішиться видовищем, приплескує. В цей самий час пристосовується до цеї переміни і інсценіровка: замісць виставляти окреслені драми, вони відкривають мрії автора або глядача нові далекі перспективи.

Ще подібне зявище: піранделізм. З Пірадельом на сцену входить не так мрія, як критика дійсности. Підкопана обєктивність сюжета, знищена тожсамість людського Я — ось його драма. Сила трагедії полягає тепер на тім, що кріза не зносить ні точних фактів, ні яскравого очерчених характерів; або що в кожнім данім випадку події мають стільки різних виглядів, а той сам персонаж стільки відмінних облич, скільки є осіб, покликаних їх оцінювати: для кожного своя правда.

В ліричній поезії, ще сприятливішім терені для відважних, посунено ще далі пристосовання літературної креації до сну. Деякі взяли за модель навіть не марення обудженої людини. Теорії доктора Фройда, що надають сонним видивам символічне значіння, що зраджує наші затаєні бажання, несуть свою долю відповідальности за цю анархію, за це усвячення розладу. Дехто рішив навіть взяти за мету розірвати всі язикові форми, повну дезартикуляцію граматичних відносин, бачучи естетичну вартість якраз у браку повязаности в образах, навіть в безладній мішанині слів.

Найбільш маркантним і видимим був переворот в малярстві, де екстремісти віднесли найбільшу перемогу. Мрія вдерлася в це мистецтво, неначе газ, заповняючи незабаром цілу просторінь і нагло вибухаючи. Зі звалищ повстали нові формули, яким громада, спершу обурена, потім потроху зваблена, нарешті зблязована — дала назву „кубізму".

З початку термін „кубізм" уживався для означення певної школи малярства, що, шість чи сім років перед війною, хотіла боротися з імпресіонізмом. Імпресіоністи так старалися віддати на полотні тремтіння світла, що скінчили якимсь мерехтінням, в якім зникали і обриси і просторінь. Цьому світові без контурів, світові весельчаної пари, кубісти протиставили суворий геометричний світ. Річи відзискали свої три виміри. Лише, незадоволені регабілітацією форми в її глибині, кубісти викинули з неї всякі закручености й округлости. З самої людської постати зробили вони якусь абстрактну конструкцію, систему відтинків, кутів і кубів. Зажурені головно просторінню, і не могучи працювати з усіх сторін довкола річи, вони сплощили її. Ще більше. Нам показали не тільки річ в усіх її постатях нараз, але до цього представлення річі долучили образи всього того, що модель моглаб викликати в уяві артиста. Таким чином, хотячи привернути значіння форми, кубісти зробили собі з деформації догму. Заняті, в засаді, тим, якби привернути річам їх тривалість, вони скінчили, розбиваючи самий рисунок річі, ніби в наслідок наглого встрясення. Контори, гітари, вази з квітами, всі немов колихалися від наглого нестриманого усміху. Знову всяка річ, яку легко можна було пізнати, навмисне усунено з полотна. Живі постаті і „мертву природу" замінено чистими маревими вже не туманними, але остролінійними.

Певно, що не всі малярі зайшли аж так далеко, але й в найрозсудніших тяжко не знайти риси цеї революції. Нинішнє малярство взагалі є менш обєктивне, ніж давніше. Маляр не шукав уже віддати те, що він бачив, лише його транспонувати. Модель є лише привід, вихідна точка, засіб, що роздражнює уяву.

Вибрики, скажуть мені, що не виходять поза вузьке коло естетів або снобів? Помилка! Це було правдою двацять років тому, але не тепер. Опріч кількох кубістів, які накинули себе громаді, як Пікасо, вартістю їх конструкції або кольористикою, кубізм поволі завоював вже декоративну штуку. Він впровадився до нашого мешкання. А коли якась формула зявляється вже у меблях, це значить, що вона готова стати стилем.

Але в нашу добу зродилося й цілком нове мистецтво, якого рантовна карієра ліпше від всіх прикладів, які я мігби навести, яскраво ілюструє моє твердження; мистецтво, яке є обєктивованим сном: це кіно. Ніхто не може заперечити величезного значіння цього факту. Кіно це дитина науки, а його своріною прикметою, властивою лише йому, є те, що це перше мистецтво, яке вийшло з ляборатоpiї. Як багато з великих відкрить, воно вийшло з дуже скромної колисанки, будучи, з початку, лише удалим експериментом терпеливих рук. Але про нього можна сказати, що хоч і не передбачене, воно було очікуване. Успіх його, зразуж, як тільки воно зявилося, доводить, що воно відповідало загальній потребі. Величезні юрби в усіх країнах заповнили в туж мить ці темні салі, де на освіченім екрані, пересувалися, чіпляючись один за другого, мов у сні, німі образи. Мріяти в собі самому — це вже розривка, але це мучить; опріч того особистий сон може бути убогим, коли автор бідний гадками. Кіно заощаджує працю думки своїм незлічимим приятелям. Воно заощаджує їм всяку працю фантазії, офірує готовий сон на площині, по якій вони мають лише дати себе сунути. В той самий час їх заколисує музика серед цеї невиди, де лиш блимають рожеві лямпочки, а ззаду магічне коло. Життя тяжке в працівні, дрібязкове й нудне дома, але тут — забуття, тут — гіпноза, чудові краєвиди, нечуваний люксус, зачаровані палаци.

НІМЦІ ПЕРЕМІНЮЮТЬ НАЗВИ ПОЛЬСЬКИХ СІЛ І МІСТ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Міністерство внутрішніх справ в Берліні видало розпорядок, що всі міста і села на прилученій до Німеччини польській території мають німецькі назви. Кажуть, що таких місцевостей є понад 15,000. Дотепер німці толерували їх польські назви, але кажуть, що вже час, аби мали німецькі, бо німецькі урядовці і кольоністи не можуть вимовляти польських назв замешкалих ними місцевостей.

Преса доносить, що німецька влада вже віддавна змінює назви польських міст, але робила це без одобрення міністерства внутрішніх справ. Тепер має на це дозвіл і, як їй добре піде, то повернувши домому, поляки напевно не пізнають своїх місцевостей.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 18. липня 1943 року помер

ЙОСИФ ЗАПОТОЧНИЙ,

член Тов. ім. Івана Франка, від. 334 У. Н. Союзу в Клівленд, О.

Покійний походив із села Конюхи, пов. Бережани, Західна Україна. Оставив у смутку жену Анну, 3 дітей: Ольгу, Марію, котра є тепер старшиною при війську, і сина Володимира та внуки і правнуки; брата Онуфрія, котрий був радним У. Н. Союзу і його родину. Вступив до У. Н. Союзу в 1925. році. Похорон відбувся в середу, 21. липня, в укр. прав. церкві. — В. Й. П.!

С. Морозович, секр.

Дня 10. липня 1943. р. померла в 39. році життя

МИХАЛІНА ПЛУГОВСЬКА,

члениця від. 414 У. Н. Союзу.

Покійна походила з міста Копичинець, Зах. Україна. Приїхала до Америки в році 1922. Полишила в смутку мужа Івана, дочку Ольгу, як рівнож стареньку матір і одну сестру в старім краю, дві сестри в Ню Гейвен, Конн. і в Канаді дві сестри і одного брата.

Похорон відбувся при участи мужа Івана, дочки Ольги, всеї родини, приятелів, членів У. Н. Союзу і членів гр.-катол. парохії. В. Їй П.! Софія Брезіцька.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 1. серпня, в гали церковній, 34 Біч ул., точно в годині 2. пополудні. Взиваємо всіх членів прийти точно на час, бо будуть важні справи до полагодження. — М. Галькович, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, відбудуться в неділю, 1. серпня, в годині 3. пополудні, в У. Н. Домі на Компилай Гил. Обовязком всіх членів є прийти на означений час. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

July 25, 1943.

To the Editor.

Through the column of this newspaper, we (My Mother and I), wish to say very sincere thank-you, to "Our Beloved Guests, SISTERS OF ST. FRANCIS; Sr. Superior, Sr. Reta, Sr. Dorothea, Sr. Josepha, Sr. Marie, from Stamford, Conn. also Miss Marie Klacko, and Miss Eva Piddubchyshyn." We are very grateful for your visit last Sunday at our home. God Bless you always.

JUSTINE SMARSH,
Boston, Mass.

ТАРЗАН, ч. 809. Бережись, Зіла!

„Це я вбила!" крикнула дівчина підходячому мисливому.

Замісць сперечатися з нею, мисливий усміхнувся: „Можете собі забрати. Я вам поможу занести домів".

Наївна Зіла була здивована. Її схлібляла така честь. „Ти мій приятель", вона сказала, посміхаючися.

А чужинець думав про те, як втягнути цю дівчину в свої тайні пляни.